

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ СУСПІЛЬНИМ РОЗВИТКОМ ЧЕРЕЗ МЕХАНІЗМ ПУБЛІЧНО- ПРИВАТНОГО ПАРТНЕРСТВА

І. В. Кравець,

кандидат економічних наук, старший викладач
кафедри економічної теорії та інтелектуальної власності,
Житомирський національний агроекологічний університет,
ikravets2009@ukr.net

Розкрито суть державного управління суспільним розвитком через механізм публічно-приватного партнерства. Розроблено практичні рекомендації щодо формування стратегії публічно-приватного партнерства в контексті сталого суспільного розвитку.

Ключові слова: державне управління, суспільний розвиток, публічно-приватне партнерство.

Минуло майже 26 років як ми отримали можливість для трансформації всіх сфер українського суспільства з метою досягнення високої якості життя та утвердження гідного місця нашої держави у світовій спільноті. Проте, різного роду деструктивні явища загальмували розвиток України, результати трансформаційних перетворень виявилися далекі від очікуваних. За рівнем життя населення Україна в 2016 році посіла 63 місце серед 133 країн. Про це свідчать дані Індексу соціального розвитку (далі «ІСР»), розробленого американською неурядовою організацією Social Progress Imperative за підтримки компанії «Делойт» [4].

ІСР визначає рейтинги країн на базі показників, що мають безпосередній вплив на якість життя людей. І хоча, порівнюючи за цими критеріями країни зі співставним рівнем ВВП, Social Progress Imperative стверджує, що еконо-

мічний розвиток країни не гарантує високу якість життя населення, вочевидь, соціальний і економічний аспекти суспільного розвитку тісно переплетені, і якість такого розвитку так чи інакше буде залежати від економічного добробуту та прийнятності соціумом певних дій законодавчої та управлінської влади.

Таким чином, вважаємо, що управління суспільним розвитком як безперервним процесом істотних, необхідних і незворотних (і, звичайно, позитивних) суспільних змін має покладатися на державу, як особливу форму організації суспільства та являти собою «здійснення управлінського організуючого впливу шляхом використання повноважень виконавчої влади через організацію виконання законів, здійснення управлінських функцій з метою комплексного соціально-економічного та культурного розвитку держави, її окремих територій, а також забезпечення реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя, створення умов для реалізації громадянами їх прав і свобод» [2, с. 203].

В умовах сучасної децентралізації, коли місцевий уряд наділений значними повноваженнями і можливостями для підтримки інноваційних проектів в різних сферах суспільної життєдіяльності, не можна ігнорувати можливість співпраці з державним (публічним сектором) через механізм публічно-приватного партнерства (ППП). Державне управління суспільним розвитком через механізм PPP – це постійний, безперервний конструктивний діалог між представниками бізнесу (науки, громади) та органами державного управління про те, що першим необхідно і для чого, і чим другі можуть забезпечити і на яких умовах. Це діалог, спрямований на досягнення взаєморозуміння і взаємне збагачення його учасників.

ППП є універсальним механізмом, що дозволяє реалізувати потенціал приватно підприємницької ініціативи,

зберігаючи при цьому контрольні та регулюючі функції держави в соціально значущих секторах економіки. При цьому на відміну від приватизації, як форми передачі державної (муніципальної) власності у власність юридичних і фізичних осіб, партнерство дозволяє зберігати право власності за державою (місцевим самоврядуванням), хоча при цьому в рамках державної (муніципальної) власності відбуваються істотні інституціональні перетворення, що дозволяє розширити участь приватного бізнесу у виконанні частини соціальних, економічних, організаційних, управлінських та інших функцій держави та місцевого самоврядування [1, с. 555].

Таблиця 1

Переваги ППП для державного та приватного секторів сфері впровадження проєктів

<i>Переваги ППП для державного партнера</i>	<i>Переваги ППП для приватного партнера</i>
Активізація ефективних інвестиційно-інноваційних процесів у різних секторах економіки	Прибуток
Ефективне управління майном	Доступ до нових сфер бізнесу
Збереження та створення робочих місць, підвищення кваліфікації персоналу сфери відносин ІВ та оцінки інноваційних проєктів	Додаткові гарантії повернення інвестицій у визначений термін та розподіл прибутку
Скорочення фінансування на незапрошені ринком наукові розробки	Отримання кредитів на створення запрошеного ринком інноваційного продукту під державні гарантії
Економія фінансових ресурсів	Підвищення ефективності витрат
Соціальний аспект	Ефективне використання комерційних можливостей

Сумісне, публічно-приватне управління проєктами у стратегічно важливих для держави сферах (освіта, охорона здоров'я, національна та продовольча безпека, транспортна

та соціальна інфраструктура) сприяє вдосконаленню всього процесу управління такими організаціями, що веде до отримання максимальних вигід при мінімальних витратах та ризиках (табл. 1).

Ефективна взаємодія органів державного управління, наукових установ та бізнес-структур є важливим чинником створення науково-технологічних переваг країни в умовах активізації глобалізаційних та інтеграційних процесів. Наразі в Україні процес формування інституту ППП за наявності низки проблем знаходиться на початковій стадії.

Основні проблеми реалізації проектів через механізм ППП полягають, на нашу думку, в інституціональній та правовій площині:

✓ *інституціональні бар'єри:*

- політична нестабільність в Україні, що перешкоджає зростанню довіри приватного сектору до укладання середньострокових та довгострокових контрактів;

- мінливі умови для ведення підприємницької діяльності в Україні, а, отже, додаткові ризики для приватного партнера та інвестора проектів;

- неузгодженість діяльності урядових інституцій, які координують політику щодо залучення інвестицій в інновації;

- короткострокова практика бюджетного планування в Україні;

- тривалість існуючої практики проведення конкурсу, ведення переговорів та укладання договору з приватними партнерами (інвесторами та інноваційними підприємствами (стартапами));

- брак управлінських навичок та сучасних методик у сфері оцінки ризиків та розвитку відносин інтелектуальної власності.

✓ *нормативно-правові бар'єри:*

- відсутність цілісної державної політики щодо ППП та відносин інтелектуальної власності;

- відсутність (або нестача) типових документів (процедури проведення конкурсу, типового договору з приватним партнером (інвестором/творцем інноваційного продукту), форми оцінки ризиків публічно-приватного партнерства, моніторингу реалізації інноваційних проектів на засадах ППП);

- відсутність достатніх гарантій приватним інвесторам та справедливого розподілу ризиків;

- потреба удосконалення концесійного законодавства та іншої нормативної бази (зокрема, особливості концесійної діяльності в сфері створення інноваційного, інтелектуального продукту).

Беручи до уваги низку проблем, з якими стикаються при реалізації проектів державний та приватний сектор, необхідно розробити стратегію ППП в контексті сталого суспільного розвитку, яка б визначала цілі держави, бізнесу та громади, які передбачатимуть активізацію процесу публічно-приватної взаємодії з метою реалізації (комерціалізації) суспільно значущих інноваційних проектів і програм в різних галузях промисловості та наукових досліджень.

Основними цілями стратегії ППП в контексті сталого суспільного розвитку є:

- удосконалення законодавчої бази стосовно ППП та інтелектуальної власності з урахуванням інтересів усіх секторів суспільства;

- розробка єдиної концепції реалізації проектів через механізм ППП на середньо- та довгострокову перспективу;

- формування регіональних центрів ініціювання й управління інноваційними проектами (комерціалізація ІВ);

- проведення інформаційної й освітньої роботи, дорадництва в рамках просування інноваційних проєктів та інституту ІВ;

- інформування громадськості, моніторингу проєктів, науково-експертного та іншого супроводу;

- нормативно-правове визначення форм та порядку надання фінансової, організаційної підтримки проєктів та охорони права інтелектуальної власності на інноваційні продукти.

Розкривши суть основних переваг реалізації проєктів на засадах ППП можна стверджувати, що в цілому, ППП – це позитивна зміна системи господарювання об’єктів, спричинена зовнішнім перетворенням її внутрішніх елементів задля досягнення синергетичного ефекту від взаємодії її економічної, правової та соціальної складових. Взаємодія державного та приватного сектора в межах реалізації даних проєктів дозволить приватному партнеру знижувати рівень ризику при реалізації інноваційних проєктів за рахунок залучення більш дешевого капіталу, ніж у ринковому секторі економіки, а також через систему консультацій (дорадництва) впливати на рівень державної участі у фундаментальних і прикладних наукових дослідженнях з урахуванням власних планів розвитку.

Список використаних джерел:

1. Островський І. А. Теоретичні аспекти розвитку публічно-приватного партнерства в Україні / І. А. Островський, Б. Ю. Юхнов // Глобальні та національні проблеми економіки. – 2015. – № 8. – С. 555–558.

2. Політична енциклопедія. Редкол.: Ю. Левенець (голова), Ю. Шаповал (заст. голови) та ін. – К. : Парламентське видавництво, 2011. – 808 с.

3. Про державно-приватне партнерство : закон України від 1 лип. 2010 р., № 2404–VI. [Електронний ресурс]. –

Режим доступу: <<http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2404-17>>].

4. Social Progress Index 2016. By Michael E Porter and Scott Stern with Michael Green [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.socialprogressimperative.org/wp-content/uploads/2016/06/SPI-2016-Main-Report.pdf> – Назва з екрана.